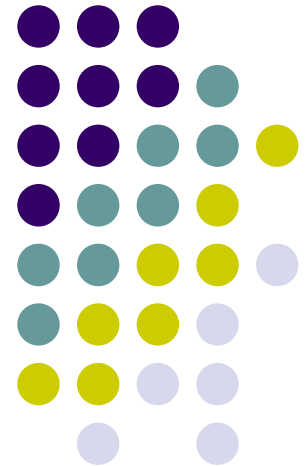
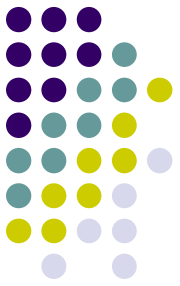

Raskauden ehkäisy ja seksuaaliterveys

Väestöterveyden edistäminen
perusterveydenhuollon tehtävänä – Vuoden
2008 terveyskeskuskyselyn
raportointiseminaari
29.1.2009 Finn-Medi I, Tampere

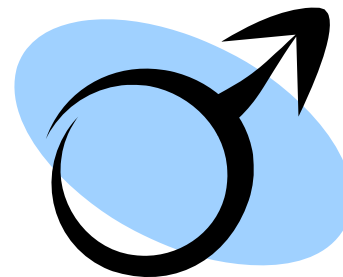
Elise Kosunen
Yleislääketieteen professori (mvs)
Lääketieteen laitos
Tampereen yliopisto

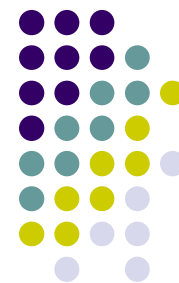

***Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen.
Toimintaohjelma 2007 – 2011***

***Sosiaali- ja terveysministeriö.
Julkaisuja 2007:17. (www.stm.fi)***

Toimintaohjelman 14 osa-alueetta

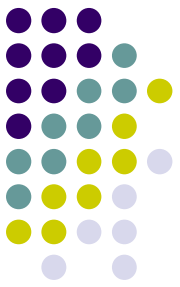

- 1. Seksuaalineuvonta**
- Väestön tietouden parantaminen
- Palveluiden organisointi
- Raskautta edeltävä neuvonta ja raskaudenajan hoito
- Synnytyksen hoito
- Synnytyksen jälkeinen hoito
- 7. Raskauden ehkäisypalvelut**
- Raskaudenkeskeytyksen hoito
- 9. Sukupuolitautilien torjunta**
- 10. Seksuaalinen väkivalta**
- Ammattihenkilöiden osaaminen
- Tilastointi ja seuranta
- Tutkimus
- Työnjako, yhteistyö ja koordinointi

Sosiaali- ja terveysministeriö julkaisi toukokuussa 2007
Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisen
toimintaohjelman (STM Julkaisuja 2007:17).

Miten sitä on hyödynnetty terveyskeskuksessa? (%)

	Luotta- mushenk.	Johto- ryhmä	Hoito- henk.	Lääkärit
Ei lainkaan	81	59	21	37
Jaettu tiedoksi	18	28	34	41
Esitelty ja keskustelu	1	10	30	14
Keskusteltu ja päätetty toimenpit.	1	3	15	8
	100%	100%	100%	100%
Vastanneita	168	167	178	169

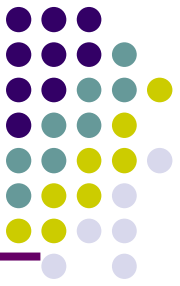
Toimintaohjelman 14 osa-alueetta

- 1. Seksuaalineuvonta**
- Väestön tietouden parantaminen
- Palveluiden organisointi
- Raskautta edeltävä neuvonta ja raskaudenajan hoito
- Synnytyksen hoito
- Synnytyksen jälkeinen hoito
- 7. Raskauden ehkäisypalvelut**
- 8. Raskaudenkeskeytyksen hoito**
- 9. Sukupuolitautien torjunta**
- 10. Seksuaalinen väkivalta**
- Ammattihenkilöiden osaaminen
- Tilastointi ja seuranta
- Tutkimus
- Työnjako, yhteistyö ja koordinointi

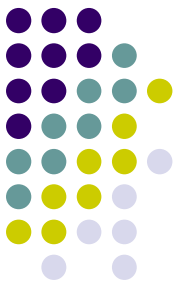

Seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvän neuvonnan kehittäminen

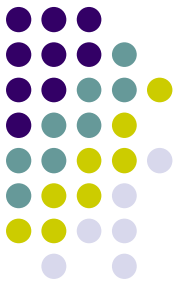
- seksuaalineuvonta integroidaan osaksi peruspalveluja sekä ehkäisevään työhön että sairaanhoitoon
- **joka terveystieteissä on käytettävissä seksuaalineuvojakoulutuksen saanut työntekijä**
- sairaanhoitopiirien palveluksessa on erikoiskoulutuksen saaneita työntekijöitä
- neuvonnassa huomioidaan sukupuolten välinen tasa-arvo
- neuvontapalvelut myös vähemmistöryhmille
- valmiuksia seksuaalineuvontaan lisätään ammattilaisten koulutuksessa (perus- ja täydennyskoulutus)

Onko terveyskeskuksessa seuraavia erityistyöntekijöitä
(omana toimintana tai ostopalveluna)?

- **Seksuaalineuvojakoulutuksen saanut työntekijä**

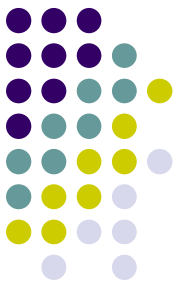
	n	%
Ei tietoa	4	2
Ei	121	69
Kyllä	50	29
Yhteensä	175	100

Seksuaalineuvoja: kyllä – vastausten osuus (%) asukasmäärän ja läänin mukaan

Asukkaita	alle 5000	19
	5000 – 9999	21
	10000 – 19 999	23
	20000 – 49 999	42
	50 000 tai yli	53
Lääni	Etelä	36
	Länsi	29
	Itä	22
	Oulu	20
	Lappi	38

Palvelujen organisoiminen

- ohjelma ei esitä yhtä mallia, vaan palveluiden organisoinnin 8 periaatetta
- osaamisen varmistaminen (riittävä asiakaspohja, täydennyskoulutus, työnkierto, konsultaatiomahdollisuudet jne.)
- **osa seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluista ehdotetaan keskitettäväksi, osa on säilytettävä lähipalveluna (esim. nuorten palvelut)**
- keskitettyjen palveluiden tuottajilla on aihealueen erikoisosaaminen
- palveluiden tarjontaan enemmän yksilöllisyyttä (esim. käyntimäärien suunnittelu äitiysneuvolassa)

Miten ehkäisyneuvonta on pääosin järjestetty? (valitse vain yksi vaihtoehto)

	n	%
Lääkärin vastaanotolla (ei neuvolatoimintana)	11	6
Erillisessä ehkäisyneuvolassa	44	25
Yhdistetyssä äitiys- ja ehkäisyneuvolassa	81	45
Yhdistetyssä äitiys-, ehkäisy- ja lastenneuvolassa	39	22
Muussa neuvolassa	4	2
Yhteensä	179	100

Hoidetaanko raskaudenehkäisyasiakkaita muiden kuin edellisessä kysymyksessä mainittujen palveluiden yhteydessä?

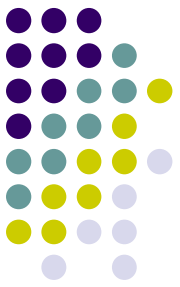
	%	Vastanneita
Kouluterveydenhuollossa	79	(180)
Opiskeluterveydenhuollossa	80	(171)
Työterveyshuollossa	34	(162)
Nuorisoneuvolassa	6	(157)
Äitiysneuvolassa/äitiys- ja lastenneuvolassa	88	(171)
Lääkärien vastaanotolla	91	(178)
Muiden palvelujen yhteydessä	26	(156)

Raskaudenehkäisy palvelut

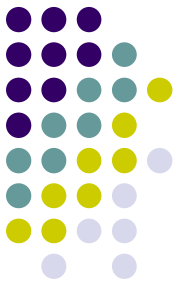
- lain tarkoittamat palvelut ympärivuotisesti kaikille tarvitseville ikäryhmille
- **ehkäisy palveluihin päästävää viipymättä (nuoret viikon sisällä)**
- palvelukäytännöissä huomioidaan pojat ja miehet
- **maksuton ehkäisy: alle 20-vuotiaat, keskeytyksen ja synnytyksen jälkeen**
- ehkäisyvälineiden valikoima kattaa kaikki käytössä olevat menetelmät

Onko seuraavat tavoitteet ja toiminnot vahvistettu vakiintuneiksi käytännöiksi terveyskeskuksessa?
- Nuoret pääsevät seksuaaliterveysasioissa vastaanotolle viikon sisällä

	n	%
Ei	23	13
Joissakin toimipisteissä	82	46
Kaikessa toiminnassa	73	41
Yhteensä	178	100

Onko seuraavat tavoitteet ja toiminnot vahvistettu vakiintuneiksi käytännöiksi terveyskeskuksessa?
- **Alle 20-vuotiaat saavat ehkäisymenetelmät maksutta**

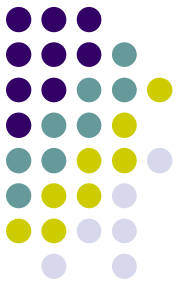
	n	%
Ei	93	53
Joissakin toimipisteissä	28	16
Kaikessa toiminnassa	56	32
Yhteensä	177	100

Sukupuolitauti torjunta

- väestön tietouden parantaminen
- **kondomin käytön edistäminen, mm. ilmaiseksi nuorelle väestölle**
- **klamydia seulotaan kaikilta alle 25-vuotiailta raskauden ehkäisypalveluihin hakeutuvilta**
- positiivisen näytteen antaneiden seksikumppaneiden tutkimukseen ja hoitoon saattamista tehostetaan
- klamydiasta hoitosuositus

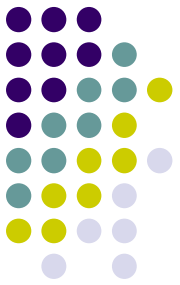

Onko seuraavat tavoitteet ja toiminnot vahvistettu vakiintuneiksi käytännöiksi terveyskeskuksessa?

- Alle 20-vuotiaat saavat kondomeja maksutta

	n	%
Ei	125	71
Joissakin toimipisteissä	38	21
Kaikessa toiminnassa	14	8
Yhteensä	177	100

Onko seuraavat tavoitteet ja toiminnot vahvistettu vakiintuneiksi käytännöiksi terveyskeskuksessa?
- Uusille ehkäisyneuvonta-asiakkaille tarjotaan klamydiatesti

	n	%
Ei	40	23
Joissakin toimipisteissä	52	30
Kaikessa toiminnassa	84	48
Yhteensä	176	100

26 % ilmoitti muuttaneensa klamydian seulontakäytäntöjä vuoden 2005 jälkeen (lisännyt)

Onko seuraavat tavoitteet ja toiminnot vahvistettu vakiintuneiksi käytännöiksi terveyskeskuksessa?

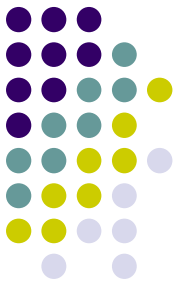
- Uusille ehkäisyneuvonta-asiakkaille korostetaan kaksoisehkäisyyn tarvetta seksitautien ja HIV:n ehkäisyssä

	n	%
Ei	5	3
Joissakin toimipisteissä	53	30
Kaikessa toiminnassa	121	68
Yhteensä	179	100

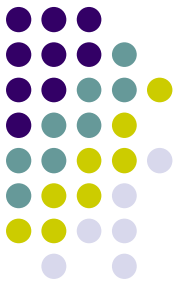
Onko seuraavat tavoitteet ja toiminnot vahvistettu vakiintuneiksi käytännöiksi terveyskeskuksessa?

- Ensimmäiseen HIV-testiin pääsee halutessaan ilman lääkärin arviota

	n	%
Ei	10	6
Joissakin toimipisteissä	30	17
Kaikessa toiminnassa	136	77
Yhteensä	176	100

Onko seuraavat tavoitteet ja toiminnot vahvistettu vakiintuneiksi käytännöiksi terveyskeskuksessa?
- Raskauden keskeytyksessä käyneille tarjotaan jälkitarkastuskäynti

	n	%
Ei	15	8
Joissakin toimipisteissä	51	28
Kaikessa toiminnassa	113	63
Yhteensä	179	100

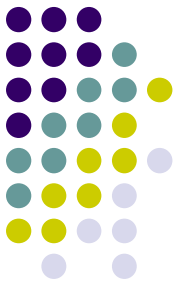
Seksuaalinen väkivalta

- **seksuaalista väkivaltaa kokeneiden hoitoketjun kaikkinaisen kehittäminen, alkututkimuksesta jälkihoitoon**
 - erityisesti nuorten oireilun tunnistaminen!
 - pitkäaikaisseuraamusten tunnistus ja hoito
- seksuaalista väkivaltaa ehkäisevästä työstä omat toimenpide-esitykset
 - väkivallattomuuteen kasvattaminen, medialukutaidon opetus
 - aiheen käsittely palvelukontakteissa, seulonnat
 - mediaväkivaltaviihteen rajoittaminen

Onko terveyskeskuksessa yhteinen, kirjattu käytäntö toiminnasta seuraavien ongelmien tunnistamisessa?

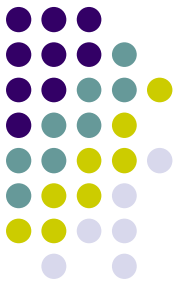
- Parisuhde- ja muu läheisväkivaltaepäily

	n	%
Ei	98	54
Kyllä	82	46
Yhteensä	180	100

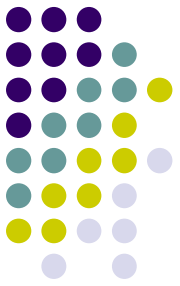
Onko terveyskeskuksessa yhteinen, kirjattu käytäntö toiminnasta seuraavien ongelmien tunnistamisessa?

- Lasten seksuaalinen hyväksikäyttö

	n	%
Ei	100	57
Kyllä	76	43
Yhteensä	176	100

Työnjaon, yhteistyön ja koordinaation kehittäminen

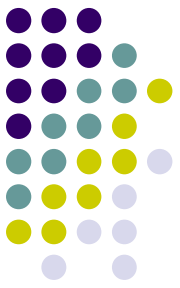
Paikallisella tasolla tavoitteena:

- Seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ohjataan, johdetaan, kehitetään ja seurataan kunnissa osana terveydenedistämistoimintaa.

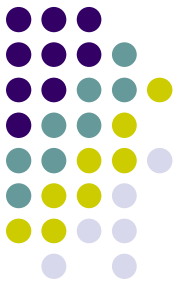
Toimenpiteinä muun muassa:

- Terveyskeskuksen sisällä on sovittu seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvistä ohjausvastuista, toimintatavoista, työnjaosta ja yhteistyöstä

Onko terveyskeskuksessa johtoryhmän tai luottamushenkilöhallinnon tämän valtuustokauden aikana hyväksymä ja/tai päivittämä toimeenpanosuunnitelma: seksuaaliterveyden edistäminen

	n	%
Ei	133	76
Kyllä	43	24
Yhteensä	176	100

Kiitos mielenkiinnostanne!

